

تاریخ اسلام و ابرار آن

- بررسی تاریخی تاامنی های عهد مغل و نقش آن در انحطاط اخلاقی ابرائیان
مرتضی حاجی نوردزانی، فاطمه کوپا، نوگس محمدی بندر، غلامرضا زیندی
- تنگنک قوا در اندیشه های آئمه الاسلام تبریزی
حسین شیرمحمدی، مرتضی دهقان نژاد، فریوخ پهریزی، رضای طوقان
- سیر تحول خطوط قرآنی در جهان اسلام
مهدی صحراگرد، علی اصغر شیرازی
- اشکانیان و مسئله استقلال هیرکانیا
حمید کاویانی پویا، ماریا داغمه چی
- طرح های روس و انگلیس برای بیرون رفت از بحران در دوره استبداد صغیر
علیرضا مملانی قرآنی
- تعامل دیوانیان و نظامیان در دوره اول خلافت فاطمیان در مصر
شهرام یوسفی نو، صادق آینه زنده، منصور جندری
- چکیده مقالات به زبان تکلیسی

فصلنامه علمی - پژوهشی علوم انسانی

سال بیست و دوم، دوره جدید، شماره ۱۵، پیاپی ۱۰۳، پاییز ۱۳۹۱

فصلنامه تاریخ اسلام و ایران (علوم انسانی سابق) از انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه الزهرا (س) درجه این مجله به موجب نامه شماره ۲/۵۰۲۲ مورخ ۱۳۶۹/۲/۲۶ وزارت فرهنگ و آموزش عالی «علمی پژوهشی» است. به استناد نامه شماره ۱/۲۲۱۴۰ پ مورخ ۸۸/۱۰/۳۰ این مجله در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) نمایه شده و دارای ضریب تأثیر (IF) می‌باشد.

صاحب امتیاز: دانشگاه الزهرا (س) مدیر مسئول: دکتر سوسن قهرمانی قاجار

سردبیر: دکتر علیمحمد ولوی مدیر داخلی: دکتر اسماعیل حسن زاده

ویراستار فارسی: مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی - پیمان حمیدی

ویراستار انگلیسی: دلارا مردوخی دبیر اجرایی: مهتاب جعفری

اعضای هیأت تحریریه:

دکتر جمشید آزادگان، دانشیار، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه شهید بهشتی

دکتر ابوالقاسم اجتهادی، استاد، بازنشسته گروه تاریخ دانشگاه الزهرا (س)

دکتر احسان اشراقی، استاد، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه تهران

دکتر محمد تقی امامی خویی، استادیار، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد شهر ری

دکتر اسماعیل حسن زاده، استادیار، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه الزهرا (س)

دکتر اللهیار خلعتبری، استاد، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه شهید بهشتی

دکتر محمد تقی راشد محصل، استاد، عضو هیأت علمی گروه زبان‌های باستانی پژوهشگاه علوم انسانی و

مطالعات فرهنگی

دکتر محمد سرور مولایی، استاد دانشگاه الزهرا (س)

دکتر علیمحمد ولوی، دانشیار، عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه الزهرا (س)

دکتر شهرام یوسفی فر، دانشیار، عضو هیأت علمی گروه تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چاپ و صحافی: انتشارات فرگاهی حروفچین و صفحه آرا: لیلیا مشهودی

ترتیب انتشار: فصلنامه

برای دسترسی به عناوین و مقالات به نشانی سایت مجله www.HistoryIslamIran.ir مراجعه فرمایید.

کلیه حقوق برای دانشگاه الزهرا (س) محفوظ است

آدرس: تهران - ونک، دانشگاه الزهرا (س)، دفتر معاونت پژوهشی - کدپستی ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶

تلفن: ۸-۸۸۰۴۴۰۵۱ داخلی ۲۲۴۱

مستقیم ۸۸۰۵۸۹۰۸

فصلنامه علمی - پژوهشی تاریخ اسلام و ایران دانشگاه الزهراء
سال بیست و دوم، دوره جدید، شماره ۱۵، پیاپی ۱۰۳، پاییز ۱۳۹۱

سیر تحول خطوط قرآنی در جهان اسلام

مهدی صحراگرد^۱

علی اصغر شیرازی^۲

تاریخ دریافت: ۹۰/۱۲/۲۵

تاریخ تصویب: ۹۱/۱۱/۱۵

چکیده

اهمیت خوشنویسی و رواج گسترده و سریع آن در جهان اسلام (ایران و بلاد اسلامی) با اصلی‌ترین کاربرد آن، یعنی کتابت قرآن، ارتباط داشت. اهمیت قرآن در اعتقادات اسلامی و تلاش مسلمانان در تحسین خط قرآن که عملی مقدس به‌شمار می‌آمد، سبب شد خوشنویسی در همه جای جهان اسلام به سرعت گسترش یابد. از این رو، در هر منطقه خوشنویسانی بودند که به کتابت کلام حق می‌پرداختند. در این میان، تأثیرات منطقه‌ای و علائق هنرمندان و حمایت پادشاهان هر منطقه در پیدایش شیوه‌های خاص مؤثر بود و همین امر به غنای خوشنویسی می‌افزود. بنابراین، بررسی وضعیت خوشنویسی در حیطه کتابت قرآن در جهان اسلام، می‌تواند آگاهی‌ای عمومی از رونق و رکود خطوط قرآنی در مناطق اسلامی به‌دست دهد. در این مقاله، نگارنده می‌کوشد به روش تاریخی و با هدف

۱. دانشجوی دکتری تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی دانشگاه شاهد؛ sahragard_mn@yahoo.com

۲. استادیار دانشکده هنر دانشگاه شاهد؛ a_shirazi41@yahoo.com